

Themis: Participatieve aanpak en empowerment

De werkwijze is consequent *participatief*. Dat wil zeggen dat de thema's worden behandeld vanuit de belevingswereld van de deelnemers en in elk geval niet in eerste instantie vanuit het curriculum. Internationale literatuur toont overtuigend aan dat dit de meest effectieve wijze is om tot een adequate en samenhangende opbouw van de gewenste kennis, houdingen en vaardigheden te komen. Dit geldt eens te meer voor mensen die niet of nauwelijks zijn opgeleid.

Een participatieve werkwijze is ook de meest effectieve en geëigende weg om tot *empowerment* van de deelnemers te komen: het eigen leven zelf ter hand kunnen nemen, durven om te kiezen en te doen. Dit, het verwerven van empowerment, is het uiteindelijke doel van de Themisaanpak. Daarbij wordt waar nodig een stevige aanpak niet geschuwd: statische wereldbeelden worden expliciet uitgedaagd. Dit gebeurt echter binnen een veilige context, zodat de deelnemers zich durven te uiten over soms ook emotionele onderwerpen. Het creëren van zo'n veilige context behoort tot de Themisbenadering, die mede is gebaseerd op beproefde, uitgebreid onderzochte en zeer effectieve "Freiriaanse" educatiemethoden in ontwikkelingslanden. Terwijl empowerment het doel is van Themis, vormen de wettelijke inburgeringseisen het richtinggevend kader. De via de wet geformuleerde thema's zijn echter omgewerkt naar onderling samenhangende en elkaar logisch opvolgende modules, zodat transversaal en semiconcentrisch (zie hierna) gewerkt kan worden aan niet alleen kennisopbouw, maar vooral ook aan daadwerkelijk begrip – op diens beurt een voorwaarde voor het aanleren van empowerment gerelateerde houdingen en vaardigheden.

Mede om die reden kiest Themis waar mogelijk voor begeleiders die zelf een migratieverleden hebben, en die idealiter ook de moedertaal van de deelnemers spreken. Hoewel de doeltaal telkens Nederlands is (en in toenemende mate is dat ook de instructietaal), kan op die wijze aanvullende ondersteuning worden geboden, met name wanneer onderwerpen gevoelig liggen of complex van aard zijn. Daarnaast functioneren de begeleiders als positief rol- en identificatiemodel, vanwege het gedeelde migratieverleden.

Omdat veel deelnemers uit de betreffende doelgroep veelal over een heel laag zelfvertrouwen en negatief zelfbeeld beschikken, wordt in de eerste periode (modules 1 t/m 4) vooral en uitgebreid gewerkt aan de opbouw van dat zelfvertrouwen en zelfbeeld, evenals aan het versterken van communicatieve vaardigheden, zonder welke het leerproces veel minder effectief zou verlopen. Hiermee worden feitelijk de noodzakelijke voorwaarden geschapen voor een effectief en efficiënt leerproces daarna. De deelnemers worden op die manier "rijp" gemaakt om aan de meer cognitieve thema's omtrent Kennis van de Nederlandse Samenleving te gaan werken (modules 5 t/m 12), zoals vereist in de wet. Taal is daarbij een middel en geen doel op zichzelf. Door de aard van de methode wordt taal als vanzelfsprekend en spelenderwijs "meegenomen" en samenhangend verweven met de te behandelen thema's.

De werkwijze is weliswaar modulair van opzet, maar bovendien transversaal en semiconcentrisch van opbouw. Dat betekent dat waar nodig eenzelfde thema telkens opnieuw aan de orde wordt gesteld, of dat gelijke subthema's via andere invalshoeken in verschillende modules terugkomen, zodat op samenhangende wijze aan werkelijke internalisering wordt gewerkt, via een breder en dieper begrip.

Vanwege het participatieve karakter van Themis, worden in de beginfase de belangrijkste behoeften van de deelnemers in kaart gebracht, via ondermeer de beproefde Themisboommethode. Die blijken meestal te liggen bij gezondheid, opvoeding en het omgaan met conflicten in de privésituatie. Daarom wordt eerst aan die thema's relatief veel aandacht besteed, hetgeen de motivatie tot deelname sterk positief beïnvloedt.

Een belangrijk transversaal thema bij Themis is zelfreflectie (een voorwaarde voor het verwerven van empowerment), dat in deze eerste modules wordt ingestoken, ondermeer via rollenspel, geleide fantasie en discussie. Dit thema werkt door in veel andere modules, bijvoorbeeld bij opvoeding en bij het aan de orde stellen van normen en waarden, en van omgangsvormen. Normen en waarden komen

bovendien als één van de semiconcentrische aspecten terug in ondermeer de modules over geschiedenis (inclusief levensbeschouwingen), opvoeding, omgangsvormen, wetten en regels, wonen en woonomgeving, en werk, waardoor dit aspect volledig wordt geïntegreerd en daardoor beter geïnternaliseerd. Een ander transversaal en empowermentgerelateerd thema is effectieve communicatie (incl. omgangsvormen en een koppeling aan waarden en normen). Bij het insteken hiervan zijn juist de modules rond gezondheid, opvoeding en zorgen voor jezelf van groot belang.

Om de participatie te bevorderen, wordt al heel vroeg en via diverse invalshoeken en benaderingen begonnen met het uitdagen van de deelnemers om na te denken over hun eigen wensen en mogelijkheden, teneinde bovendien een bijdrage aan de samenleving te kunnen leveren. Dit transversale thema komt regelmatig terug in de opvolgende Themis modules, in samenhang met zelfreflectie, en legt daardoor de onontbeerlijke voedingsbodem voor de feitelijke participatie.

Copyright Rogier van 't Rood, www.themis-inburgering.nl